

Γεωγραφίες

Αρ. 31 (2018)

Γεωγραφίες, Τεύχος 31, 2018

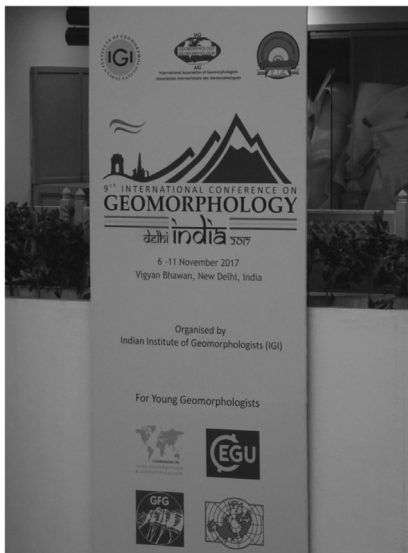
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ - ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ - ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

9ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ ΝΕΟ ΔΕΛΧΙ,
6-11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2017Ευθύμιος Καρύμπαλης¹

Η αφίσα του συνεδρίου.

Τον περασμένο Νοέμβριο και συγκεκριμένα μεταξύ 6 και 11, πραγματοποιήθηκε στο Νέο Δελχί της Ινδίας το ένατο κατά σειρά Διεθνές Συνέδριο Γεωμορφολογίας, με τίτλο «Γεωμορφολογία και Κοινωνία». Το συνέδριο που διοργανώθηκε από την Διεθνή Ένωση Γεωμορφολόγων (IAG - International Association of Geomorphologists), διεξάγεται κάθε 4 έτη και είναι από τα πιο σημαντικά στον επιστημονικό και ακαδημαϊκό χώρο καθώς το εύρος της θεματολογίας του ελκύει όχι μόνο γεωμορφολόγους και γεωεπιστήμονες αλλά και πλήθος άλλων επιστημόνων πολλών παρεμφερών γνωστικών αντικειμένων. Το πρώτο από τη σειρά αυτή των συνεδρίων έλαβε χώρα το 1985 στο Μάντσεστερ ενώ το αμέσως προηγούμενο από τη Ινδία έγινε στο Παρίσι και το επόμενο θα διεξαχθεί το 2021 στην Πορτογαλία. Μεταξύ των διεθνών αυτών συνεδρίων της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων πραγματοποιούνται περιφερειακά, μικρότερης εμβέλειας συνέδρια. Το επόμενο ενδιάμεσο περιφερειακό συνέδριο ανακοινώθηκε ότι θα λάβει χώρα το 2019 στην Αθήνα.

Η επιστημονική αυτή συνάντηση, διάρκειας σχεδόν δυόμιση εβδομάδων (συμπεριλαμβανομένων των προσυνεδριακών και μετασυνεδριακών εκδρομών), πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του συγκροτήματος Vigyan Bhawan στην καρδιά του Νέου Δελχί και συνδιοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Γεωμορφολόγων της Ινδίας (Indian Institute of Geomorphologists - IGI) και το Πανεπιστήμιο North-Eastern Hill University (NEHU), Shillong. Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής ήταν ο καθηγητής Γεωγραφίας στο NEHU και Αντιπρόεδρος της IAG Sunil Kumar De. Ήταν το πρώτο διεθνές συνέδριο γεωμορφολογίας που διεξήχθη στην Ινδία και το δεύτερο στην Ασία μετά το 5^ο διεθνές συνέδριο γεωμορφολογίας που πραγματοποιήθηκε το 2001 στο Τόκιο (Ιαπωνία). Οι κύριοι στόχοι του συνεδρίου ήταν:

- η συνεύρεση καταξιωμένων κορυφαίων γεωμορφολόγων με νέους γεωμορφολόγους με σκοπό την ανταλλαγή και τη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνάς τους σε όλα τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα της γεωμορφολογίας,
- η σχεδίαση μιας πλατφόρμας επικοινωνίας για ενεργούς ερευνητές ώστε να δοθεί η δυνατότητα να παρουσιάσουν και να συζητήσουν τις τάσεις, τις καινοτομίες, τις προκλήσεις και τις λύσεις που υιοθετούνται σε διάφορους τομείς έρευνας της γεωμορφολογίας,
- η προώθηση της γνώσης που σχετίζεται με τις διεργασίες που δρουν στην γήινη επιφάνεια, τα ακραία γεγονότα και τους φυσικούς κινδύνους προς όφελος της κοινωνίας και

1. Αν. Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, karymbalis@hua.gr

- η απόκτηση νέων ερευνητικών δεξιοτήτων από νέους γεωμορφολόγους που συμμετείχαν στο συνέδριο και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ακολούθησε.

Συνολικά, 488 γεωμορφολόγοι από 46 χώρες παρακολούθησαν αυτό το μεγάλο γεγονός. Ο αριθμός των συνέδρων από τη διοργανώτρια χώρα έφτασε τους 174 ενώ 314 προέρχονταν από χώρες εκτός Ινδίας. Εντυπωσιακά μεγάλος αριθμός γεωμορφολόγων ήρθαν από τη Βραζιλία, την Κίνα, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Πολωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το συνέδριο παρακολούθησαν Ακαδημαϊκοί, επιστήμονες και εμπειρογνώμονες από διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως η γεωγραφία, η γεωλογία, η υδρολογία, η γεωαρχαιολογία, οι περιβαλλοντικές επιστήμες, οι κοινωνικές επιστήμες, ο τουρισμός, η διαχείριση κινδύνων και καταστροφών κλπ.

Στους συμμετέχοντες μαζί με τον τόμο των περιλήψεων των εργασιών που ανακοινώθηκαν, δόθηκε ένας άτλαντας των περιοχών γεωμορφολογικής κληρονομιάς της Ινδίας που επιμελήθηκε ο καθηγητής Vishwas S. Kale, καθώς και το 5^ο τεύχος του περιοδικού “Journal of Indian Geomorphology” του Ινστιτούτο Γεωμορφολόγων της Ινδίας (IGI).

Κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων (IAG), την 2^η ημέρα του συνεδρίου, τιμήθηκαν τρεις διακεκριμένοι γεωμορφολόγοι από διάφορα μέρη του κόσμου για την μακροχρόνια συνεισφορά τους στον τομέα της γεωμορφολογίας ενώ ένας νέος γεωμορφολόγος από τη Βραζιλία έλαβε την υποτροφία Jean Tricart. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου δόθηκαν οκτώ κύριες ομιλίες από προσκεκλημένους διαπρεπείς γεωμορφολόγους, και τριάντα θεματικές διαλέξεις στο πλαίσιο των συνεδρίων. Οι περισσότερες ομιλίες είχαν σαν θεματολογία τη συνει-

σφορά της γεωμορφολογίας στην κοινωνία.

Αίσθηση έκαναν οι διαλέξεις των Prof. Mike Crozier (Νέα Ζηλανδία) με θεματολογία σχετική με κατολισθήσεις, Prof. Gerald Nanson (Αυστραλία) για τη θεωρητική γεωμορφολογία, του Prof. Takashi Oguchi (Ιαπωνία) για τις νέες τεχνολογίες στη γεωμορφολογία, του Prof. Francisco Gutierrez (Ισπανία) για το κάρστ, του Prof. Savindra Singh (Ινδία) για τα αποτελέσματα των πολυετών ερευνητικών του ενασχολήσεων στην Ινδία, του Prof. Anijit Gupta (Αυστραλία) για τη γεωμορφολογία των μεγάλων ποτάμιων συστημάτων, και της Prof. Irasema Alcantara Ayala (Μεξικό) για το ρόλο της γεωμορφολογίας στον μετριασμό των αρνητικών αποτελεσμάτων από τις ακραίες φυσικές διεργασίες.

Στο συνέδριο πραγματοποιήθηκαν 40 συνεδρίες που κάλυπταν την πλειοψηφία των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων της γεωμορφολογίας. Κάθε μέρα έξι συνεδρίες λάμβαναν χώρα παράλληλα σε τέσσερις αίθουσες και δύο αμφιθέατρα με υπερσύγχρονες οπτικοακουστικές εγκαταστάσεις. Κατά τη διάρκεια όλων των ημερών του συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν παρουσιάσεις με τη μορφή πόστερ σε μια ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα του συγκροτήματος Vigyan Bhawan.

Οι θεματολογίες των συνεδρίων αφορούσαν τη θεωρητική γεωμορφολογία, την εφαρμοσμένη γεωμορφολογία, τις γεωμορφολογικές διεργασίες στα φυσικά και τα ανθρωπογενή συστήματα, τους γεωμορφολογικούς πόρους, τη γεωμορφολογία ηφαιστειών, την καρστική γεωμορφολογία, τη γεωμορφολογία του Ανθρώπου και την παγετώδη και περιπαγετώδη γεωμορφολογία, τη βιο-γεωμορφολογία, την αποσάθρωση και τα εδάφη σε διάφορες κλίμακες, τις διεργασίες κλιτύων και τις κινήσεις υλικών λόγω βαρύτητας, την παλαιο-υδρολογία, τα

ακραία υδρολογικά συμβάντα, τις ποτάμιες διεργασίες και γεωμορφές, τους μεγάλους ποταμούς, την ολοκληρωμένη διαχείριση των ποτάμιων συστημάτων, την παράκτια γεωμορφολογία και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, τη γεωμορφολογία ερημικών και ημι-ερημικών περιβαλλόντων, τη γεωμορφολογία τροπικών περιοχών, τη γεωμορφολογία ορεινών όγκων, τις εφαρμογές της τηλεπισκόπησης και των συστημάτων γεωγραφικών πληροφοριών στη γεωμορφολογία, την ποσοτική γεωμορφολογία και την μοντελοποίηση με σκοπό τη γεωμορφολογική χαρτογράφηση, τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές, την έρευνα για την παγκόσμια βιώσιμη ανάπτυξη, το ισοζύγιο των ιζημάτων, τους ποταμούς τροπικών περιοχών, τη γεωμορφολογία των βραχωδών ακτών, την υποθαλάσσια γεωμορφολογία, την γεωποικιλότητα περιοχών, τη διαχείριση περιοχών γεωμορφολογικού ενδιαφέροντος, την πλανητική γεωμορφολογία, την τεκτονική γεωμορφολογία, τη γεωαρχαιολογία, τους γεωμορφολογικούς κινδύνους, τον μετριασμό των κινδύνων με την εφαρμογή νέων τεχνικών, τον γεωτουρισμό, τα ακραία συμβάντα στην γεωμορφολογία, τη διάβρωση των εδαφών και την ερημοποίηση.

Μεγάλο ποσοστό τόσο των προφορικών παρουσιάσεων, όσο και των πόστερ έγινε από διδακτορικούς φοιτητές που παρουσίασαν την πορεία της διδακτορικής τους έρευνας ενώ υπήρξε και ειδική ενότητα με τη συμμετοχή νέων γεωμορφολόγων.

Πολλές από τις παραπάνω συνεδρίες συνδιοργανώθηκαν με τη Διεθνή Ένωση Γεωγράφων (International Association of Geographers - IAG) και την Ευρωπαϊκή Ένωση Γεωεπιστημών (European Geosciences Union - EGU)

Η αίθουσα παρουσιάσεων των πόστερ.

Φωτογραφία από τους συμμετέχοντες στη μετασυνεδριακή εκδρομή του Νεπάλ κι των Ιμαλαΐων.

Από την Ελλάδα συμμετείχαν έξι γεωμορφολόγοι από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Αρκετές παρουσιάσεις Ελλήνων αφορούσαν τη γεωαρχαιολογία, την ποτάμια και παράκτια γεωμορφολογία και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εργασίες που αφορούσαν την παλαιοπεριβαλλοντική αναπαράσταση της περιοχής του Λιβαδίου στην Κεφαλονιά, την αναπαράσταση της γεωμορφολογίας της περιοχής της μάχης των Θερμοπυλών και τη γεωμορφολογική χαρτογράφηση της λεκάνης απορροής του Βουραϊκού ποταμού.

Πραγματοποιήθηκαν δύο προ-συνεδριακές και πέντε μετα-συνεδριακές εκδρομές σε διάφορες περιοχές της Ινδίας. Από τα βόρεια προς τα νότια της χώρας, οι εκδρομές αυτές έγιναν στο Κασμίρ, Darjeeling, Νεπάλ, Ρατζαστάν, Γκουντζαράτ, Μαχαράστρα και Κεράλα. Τυπώθηκαν οδηγοί πεδίου από τους συντονιστές των εκδρομών, δίνοντας λεπτομέρειες στους συμμετέχοντες για το πρόγραμμα της εκδρομής και τα επιμέρους γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά των περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που επισκέφθηκαν. Συντάκτες των οδηγών πεδίου ήταν ο Dr. Amal Kar και ο καθηγητής M. N. Koul. Η 4^η ημέρα του συνε-

δρίου ήταν αφιερωμένη σε μονοήμερες επισκέψεις (όχι απαραίτητα γεωμορφολογικού αλλά και πολιτιστικού ενδιαφέροντος) σε κοντινούς του Νέου Δελχί προορισμούς. Εκτός από τις εκδρομές, διεξήχθη ένα εντατικό πρόγραμμα εκπαίδευσης τεσσάρων ημερών για νέους γεωμορφολόγους στο Dehradun με εργασία πεδίου στους λόφους του Σιβαϊκ και τα Μικρά Ιμαλία. Το πρόγραμμα παρακολούθησαν 25 νέοι γεωμορφολόγοι από την Ευρώπη, τη Νότια Αμερική, την Αφρική και την Ασία. Σε αρκετά από τα παιδιά αυτά χορηγήθηκαν υποτροφίες από τη Διεθνή Ένωση Γεωμορφολογών με καθαρά ακαδημαϊκά κριτήρια.

Νέος πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων για την επόμενη τετραετία εξελέγη ο Ιταλός καθηγητής Mauro Soldati αντικαθιστώντας τον απερχόμενο Γάλλο Καθηγητή Eric Fouache. Ο νέος πρόεδρος, καθηγητής γεωμορφολογίας του Πανεπιστημίου της Μόντενα, αφού ευχαρίστησε όλους για την εμπιστοσύνη έθεσε τους στόχους της Ένωσης για την ερχόμενη τετραετία έως το 2021.

Οι παρουσιάσεις, οι συζητήσεις και οι ανταλλαγές απόψεων κατά τη διάρκεια των εργασιών του συνεδρίου έθεσαν κάποιους προβληματισμούς που συνοψίζονται ως εξής:

- Διαφάνηκε η ανάγκη μεγαλύτερης εστίασης της γεωμορφολογίας στην ανάπτυξη εφαρμοσμένης έρευνας προς όφελος της κοινωνίας, ιδιαίτερα στα αναπτυσσόμενα έθνη που αντιμετωπίζουν πολλαπλές και ποικίλες προκλήσεις.

- Κρίθηκε αναγκαία η κατανόηση της επίδρασης στην ένταση και το ρυθμό δράσης των γεωμορφολογικών διεργασιών από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και την κλιματική αλλαγή. Έγινε αντιληπτό ότι απαιτείται η χάραξη νέων στρατηγικών για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων από τους γεωμορφολογικούς κίνδυνους, για την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και για τη διατήρηση της φύσης και την αιεφόρο ανάπτυξη. Αυτό απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ εμπειρογνομόνων από πολλούς και διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους και τη συμμετοχή διάφορων φορέων (δημόσιες επιχειρήσεις, φορείς χάραξης πολιτικής, ιδιωτικές εταιρείες και μη κυβερνητικές οργανώσεις).

- Επιστημάνθηκε η ουσιαστική ανάγκη ανάπτυξης τελειότερων ποσοτικών μοντέλων για την πρόβλεψη των αποτελεσμάτων της δράσης των γεωμορφολογικών της γήινης επιφάνειας και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής τόσο σε μικρές, όσο και σε μεγαλύτερες κλίμακες χρόνου.

Από την μονοήμερη εκδρομή με θέμα τη γεωμορφολογία της ευρύτερης περιοχής του Νέου Δελχί.

Νέοι γεωμορφολόγοι από την Ευρώπη, τη Νότια Αμερική, την Αφρική και την Ασία που συμμετείχαν στο 9^ο διεθνές συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Γεωμορφολόγων και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Dehradun, μαζί με τον Πρόεδρο και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της IAG.

Κάτι τέτοιο απαιτεί μια πολύπλευρη και πολυεπιστημονική προσέγγιση.

- Αναδείχθηκε η ανάγκη προώθησης της διατήρησης της γεωμορφολογικής κληρονομιάς ως προτεραιότητα σε χώρες που δεν έχουν ακόμη αναγνωρίσει τη σημασία της διατήρησης των γεωμορφολογικά και γεωλογικά σημαντικών περιοχών πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι ενδιαφερόμενες αρχές πρέπει να συμπεριλάβουν τη διατήρηση της γεωμορφολογικής κληρονομιάς ως αναπόσπαστο μέρος των προγραμμάτων περιβαλλοντικής και αειφόρου ανάπτυξης.

- Διαπιστώθηκε η ιδιαίτερη σημασία της δυνατότητας συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ νέων επιστημόνων και καθιερωμένων ερευνητών σε διάφορα επιμέρους γνωστικά πεδία της γεωμορφολογίας, καθώς και η ανταλλαγή πληροφοριών, δεδομένων και τεχνογνωσίας με σκοπό τη διάχυση της γεωμορφολογικής γνώσης.

Ιδιαίτερα σημαντική για την απόκτηση δεξιοτήτων από τους νέους ερευνητές που έχουν ως αντικείμενο τη γεωμορφολογία, κρίθηκε η διοργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης και

ομάδων εργασίας. Με τον τρόπο αυτό οι νέοι γεωμορφολόγοι θα μπορέσουν: α) να διεξάγουν επιστημονική έρευνα απαραίτητη για τον περιορισμό των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που επηρεάζουν τις φυσικές διεργασίες και το περιβάλλον, β) να παρέχουν συμβουλές σε φορείς άσκησης διοίκησης (σε τοπική αλλά και εθνική κλίμακα) για περιβαλλοντικά θέματα περιφερειακού, εθνικού αλλά και παγκόσμιου ενδιαφέροντος.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΙΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΩΣΗ», ΛΕΙΨΙΑ, 27-29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2017

Κωστής Χατζημιχάλης¹

Το συνέδριο οργανώθηκε από το Ινστιτούτο Χωροταξίας του Πανεπιστημίου της Λειψίας, το οποίο συντόνιζε το ομότιτλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Κοινωνικό-οικονομικές και πολιτικές αντιδράσεις στην περιφερειακή πόλωση στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη» (RegPol²) με συντονιστή τον καθηγητή Thilo Lang. Το πρόγραμμα ήταν τετραετές με σκοπό την ενίσχυση 12 υποψηφίων διδασκόντων και 4 μεταδιδακτορικών ερευνητών από τη Γερμανία, Εσθονία, Πολωνία, Αυστρία, Τσεχία, Ουγγαρία και Ρουμανία. Από τις παραπάνω χώρες ήταν και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της ομάδας συν τρεις επιχειρήσεις. Το συνέδριο έγινε με την ολοκλήρωση του προγράμματος και, εκτός από τα μέλη της ομάδας, διδάσκοντες και υποψήφιους/ες διδάκτορες, ήταν ανοικτό σε τρίτους. Συνολικά έγιναν 36 παρουσιάσεις σε παράλληλες συνεδρίες, 4 στρογγυλά τραπέζια και 4 κεντρικές ομιλίες σε κοινή συνεδρία. Στους προσκεκλημένους κεντρικούς ομιλητές ήταν οι Andreas Faludi (TU Delft), Ray Hudson (University of Durham) και Marje Kuus (University of British Columbia). Από την Ελλάδα ήταν η Ντίνα Βαΐου και ο γράφων. Ο John Picles (University of North Carolina) ήταν επίσης προσκαλεσμένος αλλά δεν μπόρεσε να έλθει.

Από την εκδρομή στο Sangerhausen, από βιομηχανική περιοχή σε αγρο-τουριστική

Το συνέδριο άρχισε με δυο ενδιαφέρουσες εκδρομές, στην παλιά βιομηχανική περιοχή “Mansfeld-Südharz” και η δεύτερη στην Ανατολική Λειψία, ένα τμήμα της πόλης που υφίσταται παράλληλα περιθωριοποίηση και gentrification. Προσωπικά επέλεξα την πρώτη. Η προσάρτηση της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας στη Δυτική τη δεκαετία του 1990, έφερε ένα κύμα βίαιης αποβιομηχάνισης με αποτέλεσμα το μαζικό κλείσιμο των ορυχείων χαλκού της περιοχής που έδιναν δουλειά σε πολλές άλλες τοπικές βιομηχανίες. Ήταν η συγκεκριμένη πολιτική της ιδιωτικής εταιρίας Τρόιχαντ (ο προάγγελος του δικού μας ΤΑΠΠΕΔ) η οποία μετέτρεψε την πλειονότητα των περιφερειών της τότε Ανατολικής Γερμανίας σε δεξαμενές ανεργίας. Έκτοτε, η περιοχή παλεύει να αντιμετωπίσει την φυγή των νέων, την ανεργία και τον στιγματισμό ως αποτυχημένης περιφέρειας. Γνώριζα από τη βιβλιογραφία αυτές τις επιπτώσεις αλλά η εμπειρία επι τόπου μετράει αλλιώς. Πως αντιμετωπίζει αυτά τα προβλήματα η περιφέρεια;. Επισκεφθήκαμε τρία παραδείγματα: ένα τεράστιο θερμοκήπιο για λουλούδια και υπαίθρια καλλιέργεια τριαντάφυλλων, τη πόλη-μνημείο της UNESCO γεννήτρα του Λούθηρου (εκεί έμαθα ότι η οικογένεια του όπως και όλο το χωριό ήταν ανθρακωρύχοι) και ένα κτήμα που παράγει κρασί. Η επιστροφή στη γεωργία και ο τουρισμός είναι κλασικές συνταγές επιβίωσης σε

1. Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο hadjimichalis@hua.gr

συνθήκες περιθωριοποίησης, και δεν ακούσαμε πολλά για τις σημερινές πολιτικές της γερμανικής κυβέρνησης. Η εντύπωση των περισσότερων ήταν ότι η περιφέρεια έχει αφεθεί στη τύχη της και οι πολίτες βιώνουν ένα αίσθημα αποτυχίας ίσως και ενοχής για τα προβλήματα τους. Μια ακόμη επιτυχία του νεοφιλελευθερισμού; Δύσκολο να απαντηθεί το ερώτημα αλλά δεν ακούσαμε όμως και κάτι περισσότερο κριτικό.

Στην παρουσίαση της η Marje Kuus ασχολήθηκε με τις εντάσεις και αντιδικίες μεταξύ εθνικών και διεθνικών διαδικασιών λήψης απόφασης στην ΕΕ. Η πρόσφατη κρίση στην Ευρωζώνη, κατά την Kuus, φανέρωσε δύο τάσεις: στην πρώτη οι αποφάσεις να λαμβάνονται κυρίως σε εθνικό επίπεδο και να περιοριστούν οι επιρροές των υπερεθνικών οργάνων και στη δεύτερη ακριβώς το αντίθετο. Βασισμένη στο υλικό από 150 συνεντεύξεις με ανώτερους αξιωματούχους στις Βρυξέλλες, η Kuus ανέλυσε πως βλέπουν οι αξιωματούχοι το πρόβλημα και εστίασε σε θέματα οργάνωσης του χώρου. Ο Oliver Ibert συνομίλησε με τον Ray Hudson αναζητώντας τις ρίζες της ριζοσπαστικής προσέγγισης του Ray Hudson στην οικογενειακή και τοπική παράδοση των ανθρακωρυχείων στη Β-Α Αγγλία και συγκεκριμένα στην επαρχία Durham. Στη κουβέντα τους αναδείχτηκαν ερωτήματα όπως η ερμηνεία της τρέχουσας κρίσης του ευρώ, γιατί διαμορφώτες πολιτικής για τις περιφέρειες αδυνατούν να αντιμετωπίσουν την άνιση γεωγραφική ανάπτυξη, ποιος ήταν ο ρόλος των νεοφιλελεύθερων πολιτικών και, τέλος, οι αντίστοιχες, με την εκπαιδευτική εκδρομή, εμπειρίες του Hudson από το κλείσιμο των ορυχείων στο Η.Β. Ο Andreas Faludi στη δική του διάλεξη ασχολήθηκε με το θέμα των πολιτικών συνοχής και πως αυτές δημιουργούν συγκρούσεις μεταξύ κρατών-μελών και περιφερειών. Κατά τον Faludi αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι

Στην ιστορική πόλη Eisleben, πατρίδα του Λούθηρου και κέντρο μεταλλίων σιδήρου

οι συγκεκριμένες πολιτικές αναφέρονται σε δεδομένες εδαφικές κυριαρχίες και αντιμετωπίζουν τις αδράνειες των κυρίαρχων κρατών. Η Ντίνα Βαΐου ανάδειξε ένα διαφορετικό θέμα. Περιέγραψε το πώς οι φεμινιστικές θεωρίες βρήκαν το δρόμο τους, μέσα από δυσκολίες, αρνήσεις και τρικλοποδιές, στην ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα και ειδικά στην πολεοδομία και αστική γεωγραφία. Τέλος, ο γράφων παρουσίασε τους τρόπους «κατασκευής» του σύγχρονου περιφερειακού προβλήματος στην Ευρώπη τονίζοντας την αντίφαση μεταξύ νεοφιλελεύθερων μακροοικονομικών πολιτικών λιτότητας και των πολιτικών που επιδιώκουν την κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Οι παράλληλες συνεδρίες είχαν θέματα όπως «Προσεγγίσεις της περιφερειακής περιθωριοποίησης», «Ιστορίες από τα περιθώρια της Ευρώπης Ι», «Στρογγυλό τραπέζι με θέμα: περισσότερο κινητικοί αλλά λιγότερο συμμετέχοντες; Οι επιπτώσεις της καθημερινής κινητικότητας στις τοπικές κοινότητες», «Εργαστήριο σχεδιασμού πολιτικών για τις περιθωριοποιημένες περιφέρειες», «Καινοτομίες και δραστηριότητες έντασης γνώσης», «Προκλήσεις και προοπτικές για τοπική/περιφερειακή ανάπτυξη», «Ιστορίες από τα περιθώρια της Ευρώπης ΙΙ», «Στρογγυλό τραπέζι για θέματα πολιτικών συνοχής», «Παρουσιάσεις βίντεο», κ.α. Ευρύτερο πολιτικό ενδιαφέρον είχε η τελευταία συζήτηση μεταξύ του Alexander Brad και της

Daniella Kolbe, βουλευτριάς του SPD, για τη συνεχιζόμενη περιθωριοποίηση των περιοχών της πρώην Ανατολικής Γερμανίας. Η συζήτηση ήταν επίκαιρη γιατί οι πρόσφατες εκλογές δεν είχαν αναδείξει κυβέρνηση και το SPD τότε δεν συζητούσε τη συμμετοχή του στην κυβέρνηση. Η Kolbe δεν έδωσε πειστικές απαντήσεις στα ερωτήματα των συνέδρων και απέφυγε να θίξει τη σχέση ανεργίας και περιθωριοποίησης με την άνοδο του ακροδεξιού κόμματος AfD.

Όπως συμβαίνει συχνά, οι περισσότερο ενδιαφέρουσες απόψεις ακούστηκαν από τους/τις νεότερους συναδέλφους/ες. Εκτός από τη πρωτότυπη έρευνα πεδίου που παρουσίασαν από πολλές ευρωπαϊκές περιοχές, είχαν και ουσιαστικά ερωτήματα με κρίσιμες επισημάνσεις ως προς τις ανεπάρκειες των υφιστάμενων πολιτικών. Οι νέοι και νέες διδάκτορες του προγράμματος, όλοι/ες από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, όπου και αν εργαστούν –οι περισσότεροι/ες είχαν ήδη βρει δουλειά, κάτι που ζήλεψα για τους/τις δικούς μας- θα έχουν πολύτιμα εφόδια από την διεθνή συνεργασία τεσσάρων χρόνων. Όπως συμβαίνει και στα αντίστοιχα προγράμματα που έχουν συμμετάσχει Έλληνες/δες υποψήφιοι/ες διδάκτορες, ακόμα και στα προγράμματα ERASMUS, κτίζεται σιγά-σιγά η νέα γενιά Ευρωπαίων επιστημόνων και, ελπίζω, ενεργών και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών.